

Latweeschu Awises.

48. gaddagahjums.

No. 16.

eschdeenâ, tanni 16. (28.) Aprill.

1869.

Latweeschu Awises libds ar sawem peeliklume em malša 1 rubul fadr. par gaddu. Stas uf sawu wabrdn apstellehs 24 eksemplarus, wehl weenu dabuhs klabt parwelti. Ja-apstelle: **Zelgawâ** Latw. awischu nammâ pee **Zanischewski**; — **Rihgâ** pee **Daniël Winus**, teatera un wehwera elas stuhri, pee fw. Zabna' basnizâs jaunata mahzitaja **Mueller** un pee **Dr. Buchholz**, leelâ Aleksander-eelâ Nr. 18. — **Wiffi** mahzitaji, skohlmeesteri, pagasta walbitaji, sctrihweri un zitti tautas draugi teef lubgti, lai lassitajeem apgabba to apstelleschamu. — Redaktora adresse irr: „Pastor Bierhoff, Schloß pr. Riga.“

Rahditajs: Politikas pahrsfats. Par fuggoschamu un fuggineeku skohlaim kursemmê un Widsemme. Daschadas sinnas. Gohwju lohyu lohyfchana. Zelgawas lohyu-aissfargaschanas-beedriba. Diwi brabli. So watrahf, jo labbahf. Wisjaunatahs sinnas. Kur missejees. Stud-dinafchanas.

Politikas pahrsfats.

Seemet-Wahzsemmes beedribas parlamentâ ta leelaka tautas-weetneeku pufse, laj gan patš walstskanzleris **Bismark** stipri prettirunnaja, tomehr peenehmta ta tautas-weetneeka **Twisten** padohmu, ka parlamentam tee walbineeki jo-ussfubbina, laj preeksch katras walstswaljadfibas ihpajchi weenu ministeri uszell. Parlamentis peenehmta schabdu spreedumu: „Walstskanzleris laj nospreeksch, ka walstskanzleris ja-usbild: laj preeksch tahm leetahm, kas stahw beedribas spehka, zaur jaunu likkumu zelfschamu gahdojohf kahrtigu usluhlofchamu un waldischamu zaur beedribas ministereem, kas stahw appaksch atbildefchanas, ar wabrdn preeksch obrigahm beedribas leetahm, preeksch naudas leetahm, preeksch karru, marines, preeksch andeles un preeksch zelkeem.“ **Bismark's** fazzija, ka-taggad jau wiffas leetas teekohf walditas jo kahrtigi, tadehl ka wiffu sabei drotu walditaju suhnti ministeri appaksch **Bismarka** waddifchanas wiffas leetas waldohf jo skaidri. Laj gan **Bismark's** apleezinaja, ka ta beedribas-rahts to padohmu taggad neuhf neuhfchoht peenemt, tomehr **Twisten** a padohms tilka peenemts ar 111 pret 100 balsihm. Turpretti wiffi tautas-weetneeki atkal preezajahs par to, ka ta beedribas-rahts uf **Salkschu** ministera padohmu preeksch wiffas **Seemet-Wahzsemmes** walstihm gribb uszell weenu pat augstaku andeles teefu **Leipzigâ**, kam jaspreesch par wiffahm andeles leetahm un fuhdfibahm. **Hamburgas** suhntihts par to scheblojahs, ka to andeles teefu negribb uszell **Hamburgas** brihwpsilsehtâ, bet **Leipzigâ**, un nu winsch pagehr, laj tad nezekohf augstaku andeles teefu ween, bet labbahf tuhliht weenu augstaku teefu wiffahm **Seemet-Wahzsemmes** sabei drotahm walstihm preeksch wiffahm prozefsehm un suhdfibahm eeffsch kalla teefafchannahm un eeffsch priwatfuhdfibahm. — **Englandes** parlamentâ ta wezifka partija io **Gladstones** padohmu par **Irlandes** basnizâs kuhfchamu zaur to gribbeja apgahst, ka pagehreja, laj par **Gladstones** padohmu til fahloht spreesf pehz

6 mehnescheem, pr. laj to padohmu pawiffam atmett, jo pehz 6 mehnescheem parlaments pawiffam nesehdehs. Bet pehz stipras sctrihdeschanas tautas-weetneeku leelaka pufse ar 355 balsihm pret 229 nospreeda, ka schinni sehdeschana wehl janospreeksch par to jauni zeklamu **Irlandes** basnizâs likkumu. **Wiffi** Englandeeschi atkal dabujufchi lohti preezatees par sawu taggadeju ministeru gudribu, kas wiswairahf nahf zaur **Gladstones** padohmu, pr. wiffi bihjabs, ka zaur to pehrno **Abessinijas** karru un zaur teem dahrgeem laikeem ministereem schogad peetruhlfchoht naudas un buhs ja-eet aisseeneht; bet — te finansministeris parlamentam zell preekschâ sawu padohmu, ka wiffadas nodohfchanas warroht pamafinaht, zittas pawiffam atmett, **Abessinijas** karru isdohfchanas libds beidsamam grassim apmakfahf, un tad wehl tanni 1. Januâri 1870 atlikfchotees 442.000 £ sterlin, tas irr ap 2¹/₂ milj. rub.! — Tas isnahf zaur, ka preeksch saldakeem mas kofik isdohs, un ka paschas lauschu nodohfchanas fanems uf lehtaku wihf un zaur ustizzameem wihreem riktigâ laifâ. — Uf **Frantschu** ministere usajzinafchamu **Belgijas** pirmajs ministeris bij aishrauzis uf **Parisi** tur farunnatees par teem **Belgijas** dselzjekkeem, ko **Frantschi** gribbeja waj pirkt, waj usnemt uf renti (st. Latw. Aw. Nr. 8, 11, 12). Patš **Napoleons** gauschi laipnigi ar scho **Belgijas** ministeri runnajtis, **Franzmanni** to labbinajufchi, bet gohdi-gajs **Belgeetis** ka nepadewahs ta nepadewahs, un **Napoleons** nedabu **Belgijas** dselzjekkus. — **Spaneeschi** nu stipri steidsahs tohs gruntslikkumus nospreest, un tad til spreedihf par to, waj lehninu taggad zels, waj ne. **Spanijas** waldbai nu tatschu effohf isdeweess nauhu aifnemt pee **Frankfurtes** un **Parises** naudas kungeem, pr. 250 milj. franku pa 3⁰/₁₀₀. **Spaneeschi** atkal suhta karrakuggus uf **Rubas** fallu, bet **Seemet-Amerikas** brihwwalstis arri aifsuhta kuggus un saldatus. Kas tur buhs? —

Par fuggoschamu un fuggineeku skohlaim kursemmê un Widsemme.

II.

Muhfu augstis un schehligs **Keisars** patš apstiprinaja 27. Juni 1867. jaunu likkumu par juhras skohlaim, zaur

fo waldifchana apnemmahs, tahm juhmallas (jeb upp-mallas) draudsehm, kas fuggineeku floblas gribb ectaisibt, ifgaddus doht 500 libds 1000 rubulus par palihdsibu, un juhvas floblmeistereem doht tahdu pat rangu un pensjoni, tahda irr kreisfloblas un gimnasijas floblmeistereem. Tohs jaunohs puischus, kas schinnis floblas riktigi buhs ismahzjuschees un dabuhs attestatu, ka warr braukt par fuggu stuhmannem jeb kapteineem, tohs atswabbinahs pawiffam no refruhfcheem, un teem dohs passu, kas us dauds gaddeem, us wissu to laiku irr geldiga, kamehr passes turretajs gribb buht par juhvas braujeju. Tè nu lassitajs warr redseht, zil brangi waldiba zaur minnetu liffumu irr gahdajuse, laj juhvas floblas un sinnafehnanas pee mums ahtri eesekl un miffuma nauda par muhsu preifchu pahrwefchanu ne-eeet sweschu tautu rohkas ween, bet arri paleel muhjeju rohkas. Sinnamè, waldiba fawu leelu palihgu apfobla tiffkai tahdohm floblahm, par kam arri paschas juhmalneeku draudses no fawas puffes gahda, zil tahm irr eespehjams. Es tizzu, ka dauds, it dauds draudses buhs gattawas, juhvas floblas ectaisibt, kad scho preeka sinnu buhs lassijuschas. Weenà weeta Widsemme, Minaschu zeemà, netahl no Bez-Sallazes, jau tahda flobla irr eezelta; ta it ahtri eesekl un jau fahl nest leelu labbumu. Tur, ka arri Rihgà, warrehs dabuht geldigus floblmeisterus no Latweefcheem preefch schihm floblahm. Rihgas pilsehta juhneeku flobla pehdeju 20 gaddu starpa irr ismahzjuschees wairahl ka 200 fugga kapteini un stuhmanni; no fcheem labba dalka irr dsimufchi Latweefchi. No Rihgas matroscheem gandrihs 3 dalkas irr Latweefchi un tiffkai zetturta dalka Wahzi un zitti. Tè nu warr redseht, ka Latweefcheem jau libds schim juhvas broufchanas labbi irr patiffuschas, kautschu tee, nemahziti buhdami, wehl it retti warreja ectikt ihsta leela pelna. Ar leelahm laiwahm par muhsu paschu ohstahm braudami gan arri daschi Latweefchi labbu grassu eepelnijufchi, bet ta ihsta leela pelna tiffkai tad fahlfees, kad tee, zaur juhvas floblu palihgu warrehs west muhsu prezjes us sweschahm semmehm, us Enlandi un Hollandi.

Taggad warram zerreht, ka waldiba nowehlehs til dauds palihdsibas, ka Kursemmè ween nahfoschà seemà warrehs ectaisibt 6 libds 10 juhvas floblas, ja tiffkai juhmalneeku draudses pasteigfees tahs isluhgtees un no fawas puffes apfohliht arri gahdahl par schihm floblahm, zil eespehs. Tè nu teem 40 pagasteem gar Kursemmes juhmallu un daschahm draudsehm gar Daugawas un Leelupes mallu geldehs to leetu ahtrumà gruntigi pahrfpreest, laj nahfoschà Mai mehnesi fawu luhgchanu warr usdoht; kas nahs wehlahl, tam warrbuht jau buhs par wehlu.

Maflawà, 27. Merzà 1869.

G. Woldemar.

Daschadas sinna.

No peffschwalfts.

Pa Widsemmes guberniju Merza pirmà puffè pee polizejas teefahm pawiffam 27 jahdsibas usdohtas, 1005 rub. 25 kap. wehrtibà. — Walmeeeres aprinki, 6 werstes no Lentscha postes stanzijas, 100 fohlus no leelzella tanni 27. Februari weenu zilweku atradda, ar nascheem stipri fadurtu un pawiffam bes wallodas un bes fajehga. Pehz ismellefchanas jadohma, ka schis wihrs ar 2 wesumeem linnu irr brauzis no Walfas aprinka un ka tizzis aplaupihts. To weenu wesumu atradda us zella, to ohtru kahdas mahjas netahlu no postes-zella. Laj gan 5 zilweki fakerti, kas pee ta nedarba rahdahs wainigi, tad tomehr to leetu it flaidri un pilnigi wehl newarr fapraft, jo fakertee zilweki leedsahs, un tas flimmajs wihrs, kas tizzis aplaupihts, wehl til wahjfeh, ka wianu newarr pahrklausinaht. — Tanni nakti no 4. us 5. Aprili leela banda uskritta Slohkas mahzitaja muifchas Blaupahwul-Radsinu mahjahm; bet faimneeks libds ar fawu tehwu pehz duhschigas, stipras kaufchanahs dabuja isbehgt, un faimneeze zaur fawu gudribu tohs flepfawus sinnaja isbaidiht. Saimneeka mahte zaur lohgu isbehgufe, bij aifkrehjuse us muifchu; mahzitajs ar 2 puischeem turp fkreijoht, fatikkahs ar 5 wihreem, kam azjis bij nosmehretas melnas; kert tohs newarreja, jo bij til 3 pret 5. Bet patz Blaupahwul-Radsinu faimneeks un faimneeze weenu bij pasinnufchi, un schis Rihgà fakerts, jau tupp zeetumà.

No Rihgas. Zaur Wisfangstaku pawehli no 4. Aprila tam Widsemmes gubernatorim, kamberfungam, ihstnam stahtsrahtam v. Lysander walfiba no ammata irr atwehleta us 3 mehnescheem no 1. Mai eesahfoht preefch reiffchanu us ahrwalstihm.

Par Baltisku guberniju dselzelleem deewsgan teel runnachts; un dsirdam, ka Jggauensemè dselzelsch no Rehweles us Narwu un Baltischportu arri jau tuhliht teekohht usfahlts. — Kaut jel scheligajs Deews to augstu waldineeku firdis nu arri lohjitu us to, ka Kursemmè dselzelsch no Leepajas tiftu buhwehts, un tapat Widsemmes dselzelsch no Tehrpatas us Rihgu. Kad taggad jau buhtu tizzis buhwehts, tad muhsejeem schinni badda gadda pelnas buhtu bijis deewsgan, un tad kahdi 6—700 nebuhtu aifgahjufchi prohjam us sweschneezibu; jo til tahl mehs nu gan taggad effam tiffufchi, ka tapat no leeka neweens wairs ne-ees us filtahm semmehm. Bet kad wehders tulfch pascham, un behrni wetti brehz maifes, un darba arri nau: — fo tad nabaga kalps laj darta?! — Tad grabbj pehz falma! —

No Widsemmes wiffahm mallu mallinahm teef sinnohts, ka tee gohda swehtki pehz nodfihwoteem 50 brihwibas gaddeem wiffur tiffufchi fwinneti ar leelu preeku un weenprahribu. — Pateesi, weenprahriba, ta irr ta leeta kas mums irr waijadfiga! — Weenprahriba starp leelgruntneekem un masgruntneekem jeb rentneekem, —

weenprahtiba stary fainneekem un kalpeem, — weenprahtiba stary pagasteem un pagastu-waldibahm, — weenprahtiba stary pagasteem un skohlahm, — weenprahtiba stary draudisem un mahzitajeem, — weenprahtiba stary basnizas un skohlas, — weenprahtiba stary waldneekem un pawalstneekem! — Tanni 25. un 26. Merzâ mehš wiffi bijahm weenprahtigi; tee jauzeji bij eelihdufchi fawâs allâs! — Laj nu arri paleekom weenprahtigi; tad — muhsu juhmallas semmites jauki sels! — G. V.

No **Brühsh-Leischmalles** puffes. Schè diwi behdigi gaddijumi notikluschi, kas par schi apgabbala trublumu skaidru leezibu dohd:

Wihrs ar feewu badda dehl rahzenus (kartoffelus) eet sagt no dohbes. Wiini eekaschahs pee tahs pilnahs rahzenu dohbes no sahneem zaur tulschu dohbi, kas pilnajai blakkam irr. Rahdu puspuhra teefu rahzenu isgrahbuschi, tee taifahs eet mahjâs. Bet ne — feewa fakka, ka wehl palischoht, laj wihrs pahneffoht to nassenu mahjâ; wiina pa to laiku isgrahbschoht wehl. Wihrs aiseet un feewa paleel. Kad wihrs atnahza atpakkal ar tulschu maisu pee bedres, tad atradda feewu nedfihwu; tai kahjas ween bij ahra; jo tas zaurums, kas bij us teem rahzeneem istastis, raddahs pagrewis un smiltis to nelaimigo pefpeedufchas un noslahpejuschas.

Dhtrs gaddijums wehl jo behdigis: Kahds Leifschu fainneeks, pahrtizis wihrs, pamanna, ka pee wiina apfihmeta abholina panta schklubni naggi badditajs bijis. Bet brihnums! masa bij ta sahdsiba. Saimneeks kahdas reisas to mannidams, dohdahs us wakti un sagaida riktigi sagli. — feewu ar masu kulliti, ko wiina ar abholinu peebahsa. Winsch diwodamees usrunna nobihjuschohs feewinu, kur schi to abholinu liffchoht; jo winsch feewu passhdams sinnaja, ka tai lohpa neweena nebij. Seewa atbild: „Saimneek mihlajs, — mehš to abholinu paschi preeksch fewis wahramees, (kâ tehju!) jo mehš diwi nedelas ne maises kummosu muttè ne-effam eebahjuschi.“ — Saimneekam schis notiklums kerahs sirdi; winsch feewai eedohd neween maisi un rahzenus, bet arri galku, laj ta atspirdsinahs ar wihru un saweem trijeem behrneem. Seewa aiseet preeziga un laimiga; bet tas neffeens neraddahs winnai wis par laimi. Dhtrâ deenâ wiina un wiffi trihs winnas behrni gulleja us nahwes gultu — un ir wihrs grubti sirga. Jhfi falkoht: lautini scho barribu dabujuschi, neprahtigi bij ehdufchi un pahrehduschees, un tâ nezerrêtâ nahwè nomirra.

Tas notikka Januâra mehnesi. Tuhdal pehz tam nabaga laudihm no magasihnehm zil ne zil maises tikka dohts. Zittâ pagastâ Leifschos wahra ehdeenu un pabarro par reisu deenâ nabadsinus. Chr. Sch—g.

No **Zeiflas**, Melnas juhraş kasaku semmè mumš tâ teel rakstihš: Lihdi 21. Jan. bij labs kammanu zelfsch; tad sahka atlaistees, drihs no sneega wairs nelas nepalikka; tanni 10. Febr. daschi semkohpeji ar Deewa palihgu

jau isgahja us fehshanu, un — 20. Febr. pilniga fehshana un arshana fahlahs. Beidsamâ Febr. nedelâ leetus lija gandrihs ildeenas; 1. Merzâ, pulst. 3. pehz pusdeenas pirma warrawihlfne schogad bij redsama pee silleem mahkoneem. — Mowas juhraş kalngallâ, rihtpuffè zeemš, wahrdâ. Kahgatknil stahw paschâ juhraş stuhri, kur Don-uppe garram eijohd eegahschahs juhra, un 4 werstes tahlah us deenas puffi ta derewna Kruglaja fahlahs un gar juhmallas steepjahs 7 werstes. Gedfihwotaji abbas derewnâs irr no turrenes semkohpejeem un mannigeem un drohscheem sweijneekem, kas scho pagahjuschu seemu, ta plahna leddus deht ahtrahk netikka pee juhraş sweijas, ne kâ 4. Januâri sch. g., kur nu ar sirgeem un kammanahm usbrauja us leddu, laj gan til 2 zolles beesu. Bet schè teem drohscheem sweijneekem tas teikums: „Brauz, kamehr kriht; tad welz laukâ un laid ween us preekschu, kamehr eet!“ — Bet brihscham arri ne-eet wis. Muhsu sweijneeki par laimi, jeb labbahk jafakka, par nelaimi schoreis tubliht ahtrumâ atradda leelu siwu barru. Nu sweijneekem schè tahds lifkums, waj eeraddums: ja kahdam gaddahs useet tahdu siwu barru, ta' par sihmi uszell garru sweijneeka lahrti, ar feenu waj ar drehbju gabbalu awfeetu, ko tad us lihdsena leddus tahlu warr redseht. Kad tahdu minnetu sihmi kur us juhraş eerauga, tad wiffi ar saweem eemetteem dohdahs turp prohjam, un neretti gaddahs, ka kahdi simti sweijneeki faskreen un arween dohdahs us to puffi, kur manna to siwu eeshanu. Tâ arri tanni 4. Januâri dauds sweijneeki faskrehjuschi, weikli strahdaja, preezadamees par baggato lohmu. — Bet — jau wairahk deenas rihta wehisch puhta, juhraş uhdens krita un leddu par mas atschumirkleem nodsinna no mallas ar wisseem sweijneekem, kas bij wirfû. Gan dascham isdewahs tilt us to stahwoschu leddu, kas tuwahk pee paschas mallas, bet — nesinnu zil zilweli nogrimmuschi juhraş dibbenâ. Sirgi, kâ dsirdams, irr noslihkluschi 150, ar kammanahm un sweijneeku rikleem nogrimmuschi. Juhraş wehsee, wilni nu aplahj tohs jautrohs sweijneekus! — Pee Kostawas pilsehta wehl wezzu gaddu is-eijohd Don-uppe zaur leddus iseeschanu dauds fuggi sadraggati, un Donos tilts ar leddu kahdu juhdi aigahjis prohjam no Kostawas. A. J. S.

No ahewalstihm.

Rohmâ tas pahwests Biis IX., ko Reemeru-katoli fauz par swehto tehnu un par Kristus weetneeku semmes wirfû, tanni 11. Aprili nu irr noswinnejis leelus gohda swehtkus. Kâ lassitaji jau sinn, pahwests tanni 11. Aprili 1819 tizzis eeswehtihš par preesteri un taggad Deewam pateizibu par nodfihwoteem 50 preestera gaddeem. Pahwests sawâ gohda deenâ, leclajâ Behtera bafnizâ pats kahdahm 150 dwehselehm dewa swehtu walfarinu un ar skannu balsi tad noswehtija to ne-isskattamu tauschu pulku. Reemeru-katoli no wiffahm pasfaules mallahm us scho gohda-deenu sawam swehtam tehnam grib-

beja rahdiht fawu mihlestitbu të zaur dahwanahm, të zaur apfweizinaſchanaſ roſteem, të zaur ſubtiteem. Wezzajſ pahweſtſ, laj gan labpraht gribbejſ, tomehr neſpehjiſ iſſlaſſiht wiſſaſ taſſ ſweizinaſchanaſ grahmatas. Ar tahm ehdamahm leetahm, fo Italiſaſ ſemneeki winnam atſubti-juſchi, pahweſtſ ar wiſſeem ſaweem fullaineem warretu pahrtiſt ilgu laiku; bet pahweſtſ taſſ ehdamas leetas lee-koht dalliſt nabageem, bahriſu-nammeem u. t. j. pr. Leela ſehtas wiſſidü warroht redſeht: wiſſna-muſſaſ, eljeſ-buddeleſ, maiſuſ ar labbiſu un milteem, ohgleſ, linnuſ, ſchlinkuſ, ſpeſſki, dſiſhwaſ aitaſ; kaſaſ, dahſa un koſku augluſ, pantuſ, kurwuſ ar kringeſeem; bet tad atkal ſiſhi, marmori, alaunu un ſchweli, zeppureſ un pohduſ, un no Kalifornijaſ atkal leeluſ ſelta gabbaluſ. Turſlaht nauda, ſelta truſti, dahrgi almini irr atſubtiti no bagga-teem waldneekem, pilſehteem un laudihm. Laj gan Keemeru-katoſu tizzibai nelahdä wiſſe ne-efſmu draugſ, tomehr jaleezina ka wezzajſ Piüſ irr labſ, lehneſ un ſlaidrſ wihrſ, kahdſ retti til ſehdejiſ uſ pahweſtu krehſla. Zitti, toſſ Rohmaſ gohda-ſwehtkuſ redſedami, preezajabſ, ka pahweſta waldibai wehl eſſoht ſpehkeſ jo leelſ, zitti atkal peeminn, ka ſchi pahweſta deht tanniſ gaddoſ 1849 un 1867 daudſ affiniſ eſſoht iſſleetaſ, un ſpreeſch, ka pahweſta laizigajſ ſpehkeſ ilgi wairſ nebuſſchoht paſtahweht; kad pahweſti wezzoſ laiſoſ bijuſchi nabaga biſſkopi ween, tad eſſoht bijuſchi daudſ wairahſ zeeniti un daudſ ſipraſi, ne ka pehjahſ, kur palikkuſchi par warreneem firſteem. — Tanni 16. (4.) Aprili Keerewu Keiſara dehlſ, leelſirſtſ Bladimir ſchë atbrauza.

Belgija arween kalnarazzeji un fabrikanti irr nemeerigi un dumpojahſ, Belgijaſ waldiba ſchë pret ſaweem pawalſtneekem til pat dubſchiga, zil eekſch tahm dſelſzeku leetahm pret Frantſchu waldibu; jo wiſſaſ ſalka: ja darba laudiſ negribboht ſtrahdaht, laj neſtrahdajohht; — bet ja darba laudiſ dumpojahſ un iſſleij affiniſ, ta waldibai wehl eſſoht ſawi ſaldati. Tä arri ſaldateem bij ja-eet ſtarpä.

G. B.

Tanni **Amerikaſ** pilſehtä San Franziſko weenſ Kihneeſchu wallodaſ un rakſtu prattejſ, wahrä Hanlej, wezzäſ Kihneeſchu grahmatas un zittöſ rakſtoſ eſſoht atraddiſ un iſſreſkinajiſ, ka Kihneeſchi Ameriku uſgabjuſchi par kahdeem 1000 gaddeem agrahſ, ne ka Eiropreeſchi; jo zitti Kihneeſchu preeſteri jau ap 500 gaddu pehſ Kriſtuſ peedſ. bijuſchi nobraukuſchi pahſ jubru uſ Ameriku, kamehr til 1492. gaddä taſ Spaneeſtiſ Kriſtapaſ Kolumbuſ bij taſ pirmajſ Eiropreeſtiſ, kaſ Amerikaſ kraſtuſ eeradſija. Tee Kihneeſchi ſcho ſemmi eſſoht atradduſchi tahdu pat, kahdu tee Spaneeſchi pehſ 1000 gaddeem, un wiſſaſ eſſoht noſaukuſchi par „Fuſani“: weena koſhka wahrä, no ka Amerikaneeſchi proht iſſleetaht to beidſamo.

Rohmaſ pahweſtſ pehſ wezza eeradduma laiku pa laiſam mehdiſ apſchinkoht ar tahm ſwehtalahm dahwanahm tahdu deſlu waj meitu, kaſ ihpaſchi uſzihtigi puble-

juſcheeſ preeſch Keemeru-katoſu baſnijaſ. Schiſſ dahwanas wiſſch patſ ſeemaſſwehtkuſ naſti ſwehtijohht. Arri ſchogad pahweſtſ weenu grehzigu zilweku buſſchoht ap-laimoht ar tahdahm augſtahm ſchinkibahm. Wiſſepruſ wiſſch dahwinajiſ tai bijuſchaj Spanijaſ Kehninenei Iſabellai ſwehtitu ſelta roſſi. Taggad wiſſch eſſoht nodoh-majiſ dahwinahht ſwehtitu zeppuri un ſwehtitu ſobbinu tam beidſamam un dubſchigafajam Iſabelläſ aiſſſahweſta-ſam, tam kauſchana eewainotam generalim Novaliſcheſ. Bet arri ſalka, ka Novaliſcheſ tomehr netiſſchoht wiſſe pee tahda gohda, laj gan pahweſtſ wiſſanam to labpraht gribb parahdiht; jo taſ kardinalſ Antonelli pahweſtam dewiſ to padohmu: laj labbahſ tä nedarra, jo tai taggadejai Spanijaſ politiſikai taſ pawiſſam buhtu pretti. Un taſ kardinalſ Antonelli daudſ fo ſpehſ iſſdarriht pee pahweſta.

Bruiſchöſ, Dirſchawaſ pilſehtina apgabbalä tanni 31. Januäri kahda jauna ſeewa dſemdejſi meitinu, kam uſ mugguraſ eſſoht leelſ ar ahdu aptehrtſ trumſ, kaſ ka uſtubſkumſ iſſkattoteeſ; ſchinni trummä eſſoht prahwaſ, garrenſ kammoleſ, kaſ aptauſtoht, tä iſſleekoteeſ ka no kaula eſſohtä, kaſ libdiſ ar to behruſ jo deenas paleekoht leelakheſ un allaſch kuſtoteeſ pa ſawu ahdaſ zeetumu. Tä meitina, mehneſi wezza, bijuſe it ſpirgta un weſſela, barojuſeeſ no ſawaſ mahtſ kruhtſ un neſſuſe ſawu leeko naſtu-meeriga. Dabbaſ gudrotaji apleezina, ka ne-eſſoht ne pee laudihm atminnamſ, ne arri kur rakſtoſ atrohnamſ, ka libdiſ ſchim tahdeſ ohtrſ behruſ buhtu dſemdehtä tappiſ.

Kahdä **Enlandeſ** aminohglu bedre 20. Merzä uggunſ ſpruzziſ wakkä un ſagahſiſ to bedri. 28 wibri, kaſ tur pee ohglu rakſchanaſ ſtrahdajuſchi, pee tam tikkuſchi noſiſti un wehl daudſ zitti ſipri eewainoti. 1866. gaddä arri tanni pat ohglu-bedre 30 wibri tappuſchi nelaimigi.

Schweizë, Genſeſ pilſehtä 22. Merzä wiſſi grahmatu drukkataji (ſezzeri) atſtabjuſcheeſ no darba, tapehſ, ka wiſſe-neem tee drukkatawu lungi (wiſſaſ darbadeweji) nomaſ nau gribbejuſchi doht leelaku algu, ka jau no 19 gaddeem atpakkal. Zaur to nu teem drukkatawu lungeem arri eſſoht pohſtſ, jo gandriſ wiſſaſ grahmatas un awiſſeſ ſtahwoht nedrukkataſ. Redſcheſ, ka ar teem nemeerigajem kluſſ gallä.

Turihneſ pilſehtä, Italiſaſ ſeemelgallä, weenſ atſchu-dakterſ, profeſſorſ Kaſturanu irr iſgudrojiſ, ka lohpuſ warr nonahweht eekſch gauſchi ihſa bribtina — eekſch 2 libdiſ 4 ſekundeſchm — un tä, ka tee pee ta nejuhtohht ne-kahdaſ leelaſ ſahpeſ, — kad winneem zaur azzihm eedſenn eekſchä luſti. Bagahjuſchu gaddu ſcho jaunu gudribu iſprohwejuſchi Turihneſ lohpu-dakteru ſkohlä un tä eekſch neziſ minuteſchm eſſoht nonahwejuſchi 4 truſchbuſ (kanihkiniuſ), 3 funnuſ un 1 kaſu. Kä lohpuſ, tä arri zilwekuſ tahdä wiſſe warroht nogallinaht, beſ ka pee libka pa-liktu kahdaſ ſihmeſ, kaſ apleezinatu warraſdarbuſ waj nedabbigu nahwi. Tur nu daktereem un teeſahm atkal

bubs fo studeerecht, ta warretu aistaisiht zekku tahm fley-
kawibahm, kas zaur scho ffunfti zeltobs. T.

Gohwju lohpu kohpfschana.

Tee rakfti: „Bahrdauds lohpu stalli, pahrd-
dauds semmes appafsch arkla.“ — fo lohti tei-
zoms dabbaas prattejs J. A. Stockhardt farakftijs, bet fo
Sintenis fungs Bez-Sacht Latweefchu walloda pahrzeh-
lis nu pagahjufcha gadda Latw. Nr. 18. un 31. mums
pasneedfis. — ar fklidreem wahrdeem urahda, zil ne-ap-
dohmigi un few pascheem par fkladi wiffi tee darra, kas
fawus lohpus mittina ar knappu un nespehzigu barribu,
dohmadami panahft no teem kahdu labbumu. Schibs
leetas deht tapeh; no sawas puffes te wairahf noko ne-
fazzifchu, tikween peelifchu scho luhgfschana: fainneeki,
nemmeet wirsminnetus rakftus reisu reisahm rohkäs, laj-
feet tohs ar apdohmu un jautru usmannibu, cewehrojeet
un pahrbaudeet tohs kreetni un beidsobt pehz teem darreet;
jo kad to wiffu pareisi bubfeet atfimmufchi — labbi jums,
ja tschakli tad arri darriweet pehz teem! —

Par paschu gohwju lohpu kohpfschana u. t. j. pr., kas
dibbinajahs us dabbaas likkumeem un mahzitu semmes koh-
weju apftiprinatahm mehginaschanahm, schinnis lappas
probtams newarru doht jo plaschu un pilnigu mahzibu;
jo ta irr ftipri raiba un garra leeta, ta ka us preekschdee-
nahm ar Deewa palihgu to ifftabftifchu ihpascha grah-
mata; schè tiffai warru teikt weenu ohtru wahjdinu.

Ta barriba, fo saweem gohwju lohpeem stalka laikä
teescham pasneedfam waj warram pasneegt, irr: feens,
atahls, ohbolinfch, ekfeleti waj dsihwi falmi, apftittami
augli (kakti, fpruhtes, burkahn, kahposti, kartoffeli),
eljes raufchi, milli, eefahlitas waj fklahbetas dahrsa fal-
nu lappas, ohjcha lappas, kartoffelu lufsti, drabbeni,
drankis un t. j. pr.

Pehz barribas fpehka 100 mahziniu labba fmar-
fchiga feena irr lihdsigas 30—40 mahrz. kweefchu waj
rudfu graudu, 38 mahrz. meefchu graudu, 40—50 mahrz.
ausu graudu, 30—40 mahrz. firnu, lehzu waj puppu,
45 mahrz. eljes raufchu, 40—45 mahrz. rudfu klijü,
90 mahrz. abbolina feena, 150 mahrz. kalteku ohjcha
lappu, 150 mahrz. pellowu, 200 mahrz. kartoffelu,
260—300 mahrz. kahpostu waj kahlu lappu, 300 mahrz.
rudfu falmu, 200 mahrz. wafforaju falmu, 150—180
mahrz. lehzu waj firnu falmu, 300—400 mahrz. drankä
no kartoffeleem, 100—140 mahz. drabbenu.

Lohpa draschas willschana un tanfu eekrahschana
winna meefäs pawalka dauds ohgl-rafcha jeb ohglu (Koh-
lenstoff), wiffas zittas meefu wajadfibas turpret dand
flahprascha jeb flahpekla (Stickstoff), un tadeht tad arri
pehz tahm daschadahm wajadfibahm barribai wajjaga buht
waj pilnigahf waj masahf ohglu baggatai, jeb arri flahp-
rascha baggatai.

Irr atrafte, ka gohwis, kas mittinajahs ar fahli no
labbahm plawahm, falku waj schahwetu, isdohd pawif-
sam wairahf peena; gohwim tadeht feens ta wisderriga,
no Deewa pefschirta barriba.

Dabbaas pratteji ismeklejufschi, ka eeksch 100 mahrz-
nahm labba feena atrohdaht:

8¹/₂ flahprascha baggata } kohpä 50 mahrz. barrib. fpehka
41¹/₂ ohglu baggata } un 30 „ zetas stahda
un kohka dalkas, kohpä 80 mahrz. faufas stahda,
14¹/₂ mahrz. ukdena un 5¹/₂ mahrz. pelnu dalkas.

Grubti fagremmojamas, waj pawiffam nefagremmo-
jamas leetas (zetas stahdu un kohka dalkas) feena pawairo
barribas fpehka daudsumu tanni mehrä, ka pilnigi
pa-ehdufees gohws no tahm usnehmuse tik dauds, zil
winnai wajadfigs preeksch meefu ufturas un peenahlama
peena krahjuma.

Kad fataifam barribas maifjumu, kas pehz fawa
barribas fpehka feenam loj irr lihdsiga, tad pee katras
wajjaga triju fawadu barribu. Jo wairahf schibs fawas
ihpaschibas deht feenam nau lihdsigas, jo weeglaki tahds
maifjums irr fataifams, kas dauds mas fpehj aiftahweht
feena weetu.

Muhfu arwoju gohwim tahds smaggums, kas stahw
ftarp 500 lihds 700 jeb zaur zaurim rehkinajoht 600
mahrzinahm dsihwa swarra. Us katru simtu mahrz. fchah-
da swarra jadohd gohwim weena deena 3 mahrz. feena
waj zitta tam lihdsiga barriba, t. i. katrai gohwi 15—18
mahziniu. Tikween tee, kas tik pilnigi barrohs, pa-
nahks labbumu no saweem gohwju lohpeem; zitti wiffi
pehz ta welfi ilgofees.

(Us preekschu beigums.)

Zelgawas lohpu-aiffargaschanas-beedriba

fian, ka it ihpaschi fufnäs, daudsreis gon nefaprascha-
nae un ne-apdohmibas labbad, nabaga lohpiini tik ne-
fchegliki tohp mohziti, ta rekti kur zittur. Tapeh; bee-
driba iflaidich fchohs rakftus pee wiffahm zeenmahthem,
fainneezehm, pawahreem, fpihsmannehm un
fufnae-laudihm, pefkohdinadama:

Seezi wehrä!

Tas tafnajs gabda par fawa lohpa dsihwbu;
Bet to beedeemigan apfcheloschana irr dabdrifa.
Sal. Salf. mahroi 12 nod. 10 verscha.

I. Gffi pret lohpeem mihligs un laipnigs un tohs
weddoht jeb neffoht zil warredams fargees, ka teem welfi-
gas mohlas nedari. Tu nekad nedrihkfti lohpu jebkä
mohzihf. Nekahdu putnu neneff neds par dauds peebah-
ftös kurwjos, neds pee kahjahm ar galwu us appafsch;
neneff neds fivenus pee pakkat-kahjahm, neds tellus un
jehrus ar fasetahm kahjahm meefu (rumpi) us appafsch.
Dsihwas fivis neneff neds pikftus eebahfis fimju atfchu-
bedres — ta winnahm azzis ifspeedams, neds arri pee

zilpahm, fo winnahm zaur schobkteem effi zaurwilzies. Kad siwis neffi, tad zil warredams ahtri steidsees mahjäs un pahnahzies tuhliht winnas kauji nohst; jo siwis bes uhdena zeesch mohfas. Lohpus lohpdams gabda winneem flaidribu, sawä laikä barribu un dshreenu, labbu gaisu, gaischumu un ne par masu ruhmi, kuhiti, jeb aisgaldu.

II. Lohpu-mohzischana, zilwekam par kaunu un grehfu, irraid: **putnus pahrbarroht** ar labbibu jeb kiskineem; **sohsis barrojoht** uskahrt kurwjos jeb maisös; **ahtrafas barroschanas** dehl atraut uhdeni jeb gaischumu; **pee barribas peebehrt** sagruhstas ohgles, zaur fo gan aknes leelakas isaug, bet tohp flimmigas.

III. Til kad nohtigi waijaga nokauji lohpu, bet laudams darri tam ahtru un zil warredams **weeglu nahwi**. Kaujams lohpus, laj winnu galla buhtu smekfigaka un baltaka, papreeksch kahdu laiku **beedinaht**, **aplahrt dseennaht** jeb arri barribu teem atraut, irraid breefmiga lohpu-mohzischana un zilwekam pascham isdohdabs par kaunu, jo ta galla no tahda mohzita lohpa paleel neweffeliga preeksch ehshanas.

IV. Siwis dshwas noswihnoht, suttim dshwam ahdu nowilkt, wehschus aufstä uhdeni us ugguni list, jeb dshwus us ohglehm zept, irraid neschebliga mohzischana. Leelakas siwis tew buhs nogihbinaht ar sitteenu us galwu un tad bes kaweschanas ar **assu nasi pee paschas galwas to muggurkauli** pahrgreest. **Masahm siwihm** peeteel, kad ar assu nasi un drohschu rohku tahm pee paschas galwas to muggurkauli ahtri pahrgreesch. Tapat arridsan darri ar suttu. **Wehschus** buhs mest **wahroschä uhdeni**.

V. **Putnus dshwus** pluhkt, uspnht, jeb laj affinis labbaki notezzetu, **puskautus** atstah, ta ka tee daudreis wehl ilgu laiku ar nahwi zihnidamees aplahrt kullabs un brehz; **putnus pusedshwus** weeglakas pluhshanas dehl **wahroschä uhdeni bahst**, **sohsihm preeksch** **kaushanas galwas-spalwas ispluhkt** un t. j. pr. irraid, jebfchu gan daudreis ta darra, besdeewiga mohzischana, un teescham taisns un schehlige zilweks, kas apdohma, ka ir tas wismasakajs lohpinfch fahpes tikpat ka zilweks fajuh, negribbehs ar tahdeem grehkeem gahrdumus mel-leht preeksch sawa galda.

VI. It wissus lohpus, fo preeksch ehshanas kauj, wislabbaki un ahtraki ta warr nokaut, ka ar assu eerohzi pee paschas galwas muggurkauli ahtri teem pahrgreesch un tuhdat fakla affins-dshifles usgreesch. Leelakus lohpus papreeksch zaur sitteenu ar zirwja-peeti us galwu waijaga **nogihbinaht**.

Rabbi buhtu scho fluddinaschanu tahda weeta kufnä peeffst, kur iklatrs to lehfi warr eerandfihht un lassihht.

Telgawä, Januär 1869. gaddä.

Dimi brahli.

1.

Bullstens apfitta septini aij tumfcha pohdu krahfna. Leetus lehnem lahfinaja gar to noswihduschu lohdsinu; wehsch gaudodams pabrihscham uspuhta un padebbeschi, tumfchi pahrwilkschees, sawu zellu gabja. Gultä wezs tehws gulleja aismidfs, lä no usflatta israhdijs us mirschanu; kahju galla winna wezzakajs dehl Zahnis sehdeja, rohkas par Bihbeli falizzis, klufs un behdigs, katru elpas wilzeenu wehrä lifdams. Tumfchi degdama lampa atspihdeja no lohga libds benkim, kur pee krahfna jaunakajs dehl Kabrlis, us rohlahm atspedees, dsilläs dohmäs fnauda. Winsch israhdijs masahf par sawu tehwu behdajohht, ne lä tas puhdeka funs, kas libdsas gullai tuppeja, drihs sawu lungu, drihs atkal to gulletaju ar sawahm spohdrahm azzihm uslukodams, it lä gribetu praffibt: „waj zerriba pagallam, waj winnam no schejenes buhs ja-eet prohjam?“

Wehl tee pulkstena pehdigee sitteeni nebij noskannesjuschi eeksch tabs kluffas ehkas, te eeksch Kabrla lä zits gars parahdijs. Winsch uslehza no benka, un ar rohku mattus awglaudams praffija: „Waj effi dshdejis, Zahn, pulkstens septini?“ — „Effi kluffu, winsch gull!“ — ta ohtrs atbildeja, ne kusteht nekustedamees, jo winna azzis flattijabs us tehwa bahleem waigeem. — „Es nu waru eet,“ Kabrlis ruhze, „pahri pee Dubihn saimneeka; schodeen us Waslawi tur teel lohsehts us laimi, un es esmu aismakfaji libdsä spehleht.“

„Tew nebuhs eet!“ Zahnis atfazzija behdigi. „Waj tu man to leegfi?“ Kabrlis atfauza ar rohku par saweem melneem matteem grabbdams un dshmigi pehz sawa kamsoka kerdams. „Tew nebuhs eet.“ Zahnis fazzija stiprahf, „tehws mirst!“ — „Ar to tu manni schodeen wissu deenu aisturri eeksch ta twailaina kambara. Wezzajs irr sikhsts, winnam wehl irr laiks, un jaunibai irr sawas lustes!“ Ar teem wahrdeem Kabrlis wilka sawu jalku un jau kehra pehz durwihm; te tumfcha balfs lä no kappatksanneja, winnu pee wahrda fauzohht. Satruhzees Kabrlis greefahs aplahrt, un schauschalas pahrnehma winna kaulus, kad ta patte balfs tablahf skanneja: „Man nau wairs laika; mans laiks irr pagallam! paleez schè un klaussees!“ Zahnis falehra tehwa stihwu aulstu rohku un affaras birra par winna jaunibas waigeem.

Zahn, tu effi lobs dehl, es tew taggad pateizu. Tu nekad ne-effi kurnejis, kaut arri par grubtu darbu til melnu maisi un tehwa neweffelibu ween baudijis! Deews laj tew to atmalka, kad tu weenreis effi til tablu, zil es taggad! — Kabrlis, nahz schury un klaussees, laj pehz mannas mirschanas nemeers nezeltobs juhfu starpa! Tapahz dohd man tawu rohku un usklausi. Nauda, Kabrl, ta nedarra zilwekam neko labba. Zilwekam buhs mihleht darbu, zilwekam ruhpigam buhs buht par sawu tihrumu un lohpeem, — bet nauda winna dshwi maita, tizzi to

man! Ar pulku naudas bes darba tu effi nabags, jo nau-
da nau ustizzoma, wiina aissfreen pirmis to nomanna;
bet darbs pastahw un usturr zilwefu. „Jums tal bija
dauds wairahk!“ — Kahrliis jajzija starpa, jo tahs pir-
mahs bailes eefsch wiina jau bij sudduschaas. — „Man
gan bij wairahk,“ wezzihis atfazzija ar drebbedamu balsi,
„bet tapehz fa tas bes darba bij dabubts, tas nenessa ne-
lahdus auglus. Muhfu sailmneeziba ar preeku un labbi
gahja us preekschu muhsu pirmos gaddos, mehs agri un
wehlu bijahm eefsch darrischanahm; laj gan arri grubti
nahza, tal deewsgan ar preeku mihtam Deewam warreja
pateikt par wiina swebtibu. Ta lahdu deenu to wezzo
ahbeli raklu lauka, fo juhs behrni buhdami neredsejaht.
Ta nenessa nelahdus auglus, bet til gaismu aisheme
preeksch lohga. Tad appaksch ta zelma atraddu pohdu
pilnu wezzu dahlderu un zittas naudas, fo gan muhsu
weztehws laikam farra-laika bij eerazzis; jo tas pagalmis
jau stahw no simts gaddem preeksch muhsu mahjas. Es
nu pawairoju muhsu dshwi un paslephu to mantotu
laimi. Bet darbs wairs neweizahs, ta la papreekschu,
es dohmaju: fo raisejees wehl taggad? tu effi baggats.
Jo wairahk es gribbeju darriht, jo masahk padariju.
Fo gribbeju pazelt tas fritta apfahrt; nekas wairs ne-
schihrahs, arri nekas manni wairs ne-eeppreezinaja. Ta
pawaddiju deenu pakal deenas, un jums wis tas bij
lihds japaness, un wiswairahk mannai kreetnai feewai!
Winna pazeetiga pahrzeeta wissu, lihds lamehr saldi aish-
migga — un wiinas pehdigais wahrs bija: „Tehws,
ak kaut mehs labbahk buhtum palikluschi nabagi!“ Pehz
attal ne-augligi gaddi, dahrgi laiki un karsch usnahza,
— wissa buhschana fritta parados; mahja pagallam un no
naudas nekas wairs nau pahri, la til tas pohds ar sawu
selta wehrtibu.“ Winsch ar teem wahrdeem weenu masu
maklu atroisija wakla, fo tas ar schnohri kalla peeseetu
bij turrejis, un isnehma ar trihzedamu rohku papihri
eetihtu naudu. „Scho es esmu usglabbajis la swebtibu
lihds schai stundai. Jo lihds la es sawas azzis fleh-
schu, tad Dubihn sailmneeks nahks un juhs no mahjas
dshis ahra, fur wairs neweens almins mums nepeederr.
Sche jums nohtes kapeikas buhs, fo es usglabbajis un
flehpis wissas sawas behdas; — diwidemits gabbali te
irr eefschä; tohs dallait te preeksch mannahm azzihm.“
Winsch Jahnim sneedsa to rulliti. Jahnis bailigs to
sanehma. „Dew to buhs dalliht, waj dsirdi Zahn? es
gribbu redseht, fa tas masums, fo es preeksch jums us-
glabbajis, taisni teel isdallihis!“

Jahnis darrija, la tam bija wehlehts, pateizigi pa-
nehma sawus desmits duklatus un tohs zittus dewa at-
pakal. Wezzajs appresahs, fehra pehz Kahrli rohkas
un to pahreju ar pehdigu swebtu speeda wiina rohkä un
teiza: „Tas irr wis, fo jums tas baggatajs sailmneeks
warr aistahk; ta irr wissa wiina manta. Taupait, la
wingsch to irr taupijis, bruhkejat preeksch wajadsibas, un

nemirstait pehz naudas. Semneeka baggatiba irr
darbs. Amen.“ — Kluffi wezzajs sawas rohkas sa-
likka. Jahnis raudaja gauschi, tas puhdelis lihda smil-
stedams appaksch benka. Kahrliis abbas rohkas likka
preeksch azzihm, laj tehwa nahwes mohkas neredsetu, bet
wingsch sotruhkahs, kad dsirdeja pulksteni 8 sittam, un
Jahnis pakluffu teiza: „Winsch irr pahwarrejis!“ To
dsirdejis Kahrliis sawu mantibu eebahsa kabbata un met-
tahs pa durwihm lauka. —

Jahnis weegli sawa tehwa azzis aisspeeda zeet, un
raudaja ruhktas affaras. — Zaur to masu noswihduschu
lohdsinu, fur ta lampa stahweja, no ahrpusses weena
daila meitas feija no affarahm pahrluhdusi skattijahs,
nenogresdama sawas azzis no ta ustizzama debla, kas
sawas behdas tahs skattitajas nemannija. Ahra isfreh-
jis, Kahrliis dewahs la weesuls tai jaukai dwehselitei
garram un neredseja, la wiina lihdszeetigi sawas rohzi-
nas saliklusi Deewu luhdsa kluffiba: „Ak mihtajs Deew,
swebti to labbu dehlu, un ne-eeweddi Kahrli eefsch kahr-
dinaschanas!“ Pehzahk wiina aishgahja nemannama un
paslephahs sawa lambari eefsch luhgschanahm.

(Uj preekschu wehl.)

Jo wairahk, jo labbahk.

R. pilsehta lahdä mahte sawam dehlam eedewa weenu
rubuli, laj par to bohti zukkuru un kasseju pirkohk un
mahja atnesohk. Newihtoht puikam rubulis pasudda.
Winsch sipra balsi eefahka raudahk. Kahda augsta dah-
ma raudadamam puikam garram eedama, tam eedewa wes-
selu rubuli. Puika wehl sipraki nehmahs raudahk.
Dahma prassija: „Kapehz tu wehl raudi?“ — Puika
albildeja: „Ak, kad mans rubulis nebuhtu pasuddis, tad
man taggad buhtu diwi rubuli!“ — Augsta dahma win-
nam eedewa wehl weenu rubuli, bet puika raudaja weenu-
mehr. — „Nu tew irr diwi rubuli un tu wehl raudi?“ —
Puika atbildeja: „Ak, kad mans rubulis nebuhtu pasud-
dis, tad man taggad buhtu trihs rubuli!“ M. R.

Wisjaunakahs sinnas.

Gumbinnē tanni 20. (8.) Aprili. Ka dsirdams, ta
Tilsiht-Mehmeles dselszella buhweschana wehl schogad buh-
schohk eefahktees.

No Utehnes tanni 20. (8.) Aprili sinno, la Wehles
prinziis un prinzeffe sche abraukuschi.

— Rizos Rangabe kungs rihtu us Konstantinopoli
aishreijohs un Zanos kungs us Aleksandrii. Abbeem no
kehniina Geörga usdohts no wiina pascha rohkas rakstias
grahmatas aishnest, pirmajam pee Sultana, ohtram pee
Egiptes wihze-kehniina.

No Behterburgas tanni 12. Aprili telegrafs sinno,
fa par 1mu 5% eefschligu usdewu aishleeneschanu 168
rubl. un par 2tru 162 rubl. tappa maksati.

Wihne tanni 21. (9.) Aprili. Tahs awises „Presse“ tanni schoribteja idemumä raksta: No Parises mums Frantschu-Belgijas leetas deht teel sinnobts, ka kad ta pirma lihuma-notoifschana var augstu bij un zaur to newarreja weenä prahta sanahkt, taggad no tahs pirmahs raugohkt zittu nolihkschana idabuht zaur ko wifs labbi buhfschobht idobhtees:

— Tahs paschas awises tanni 22. (10.) Aprili siano, ka ir Enlande soblijusees peepalihdseht, ka laj Belgija ar Franziju tahs dselszetta leetas deht warretu weenä prahta tapt.

Londonē tanni 22. (10.) Aprili. — No Konstantinopoles no 21. (9.) Aprila teel sinnobts, ka waldischana 76 batalliones milihkschu no Kretas, Epirus un Tessaliën us mahjabm atlaiduse.

No **Belgrades**, tanni 21. (9.) Aprili teel sinnobts, ka Turzija Serbijai atwehlejuse, ka tai brihw andeles-nolihkumus ar sweschahm walstihm uorunnahkt.

Rihgä tanni 12. Aprili. Schodeen Widsemmes landtagu pabeidsa.

Zelgawä, tanni 14. Aprili. Pee mums nu jau kahdas deenas ihsti jauks un filts laiks. Daschu kundsinu redsam jau ittin weegläs waffaras drehbës gebrbuschobhs staigajam. Arri dahmas sawus beesakus swahrziäus pee mallas likfuschas. Kad tik nedabu Aprili?! —

S. D. B.

Kur missejees.

2 weetas druffatajam jo stipri missejees. Gessch Nr. 10. — 73. puslappas 1. pusses 18. rindas no appafschas nelaffi: „1869.“ — bet: „1819.“ — Nr. 15. — 118. puslappas 1. pusses 24. un 25. rindä no augfchas nelaffi: „Iad weens Dubbeltu dr. dseedataja“ — bet: „Iad Dubbeltu dr. dseedataja“ — un 20. rindä no appafschas nelaffi: „Kungu“; jo skunstigu dseefmu wehl“ — bet: „Kungu.“ — jo skunstigu dseefmu. — Wehl —

Latw. Awischu angabdataj: Gotthard Bierhuff.

Sluddinaschana s.

Breekfch baddazeetejeem Iggauneem pee man no Dschubsties Latweeschu draudses, zaur mahjitaju, eemalfati 5 rubl. 11 kap. Sanischewski.

No **Bezjumuischas** krohna pagosta teefas zaur fchv sluddinaschana wiffi tee, kam tas nomirris Bezjumuischas Tiblmann-Zupping mahju fatinnees. **Jahn Zupping**, parada valksis, ta ka tee, kas winnam parada palikfushi bubtu, tohy usajinat diwju mehneshu starva un weblabl ne, ta libst to **1. Mai fch. g.**, tee vimee pee schibs pagosta teefas usobhtees un fawas praffschanas peerabidit, tee beidsamee sawus parabus aishmalfabt, jeb sagaidibt, ka teem vimeajeem pebz ta notikta laika mubschiga kluffuzeeschana un teem beidsamajeem ta dubbulta paradu makfashana tays uslikta.

Bezjumuischas pagosta teefa, 1. Merzä 1869. (Nr. 186.) Preekfchfchd.: J. Felsche. (S. W.) Teefas ftr.: Murewsky.

Labs zilweks ar leezibas-simehm, kas deenestu par **lohju-lohpeju** grubb usnemt, warr veeteftees Jaun-Platones muischä.

Althwes meshafunga muischä, 14 werites no Zelgawas, no Zurgeem fch. g. ta **mohderechana** us arrenti tohy dohta. 2

Remmeschus un spizzes preekfch **Adler-arkleem**, ka arri sohles preekfch tabdeem artleem, it lehti pabridd Zelgawä, Katoku celä 1 **Lantowfky un Vicoop.**

Tanni 25. Aprili fch. g. tiks Bersebeses Zibrullfrohgä **falleja ammata-leetas**, wiffas pilnigä flaitä, wairabfsohlitajeem uhrupä pabrdohtas.

Tas pee Pleypesmuischas sudmallabm var obroku gabbalu vedberriäs **sudmallu-krohgä** un **fnehde**, ar jeb bes 4 deffatnehm seimes, tohy no Zurgeem fch. g. us arrenti dohti. Klabtaku var tam pee meldera tannis wirspeeminetahs sudmallas.

Ishuguna dallas preekfch **Adler-arkleem** irr dabujamas pee **Lantowfky un Vicoop**, papreekfch S. A. Schmemann, Zelgawä Katoku-celä Nr. 1.

Kurfschu muischä warr **schklas meeschus** un **anfas**, kas labbi dihgst, dabuht viikt. 1

Kreewufemmes ugguns=apdrohfschinaschana s beedriba Behterburgä

ar 2,500,000 fudr. rubl. gruntskapitala, no ka rihrä naudä eemalfati 500,000 rubl. f. pebz teem likfumeem, kas eefch winnas no zeeniga aughta Kelsara astiprinatas pamattu likfumu grabmatas irraid nolikti, apdrohfschina pret ugguns-grebleem illatru kustamu un nelustamu manibu, zaur sawu weetneeku preekfch Kursemmes

Gofrath W. Zoepffel,

dsihwo Zelgawä esara-celä, Zeiertag nammä.

Rabbibas un prezju turgus Rihgä, tanni 12. Aprili 1869. gaddä.

Malfaja par:	Rihgä.		Seepaja.		Malfaja par:	Rihgä.		Seepaja.	
	R.	K.	R.	K.		R.	K.	R.	K.
1/3 Tschetw. (1 puhru) rudsu . 320 libdf	3	40			1/3 Tschetw. (1 puhru) kartuffeli . . .	—	—		
1/3 " (1 ") kweeschu 500 —	5	50			1/2 puddu (20 mahrz.) dseljes . . .	1	—		
1/3 " (1 ") meeschu 300 —	3	30			1/2 " (20 ") tabafa . . .	1	25		
1/3 " (1 ") auju 170 —	1	80			1/2 " (20 ") fchkihtu appinu . . .	—	—		
1/3 " (1 ") firnu 450 —	5	75			1/2 " (20 ") krohna linnu . . .	2	65		
1/3 " (1 ") rupju rudsu miltu	3	—			1/2 " (20 ") bracka linnu . . .	1	65		
1/3 " (1 ") bihdeletu 450 —	5	—			1 muzzu linnu sehtlu . 900 fp. libdf	9	50		
1/3 " (1 ") kweeschu milt.	6	—			1 " flku . . . 8 rub. —	8	50		
1/3 " (1 ") meeschu putraimu	4	75			10 puddu farkanas fahls . . .	6	25		
10 puddu (1 birkawu) seena 450 kap. —	5	—			10 " balta rupjas fahls . . .	6	—		
1/2 " (20 mahrz.) sweesta 500 " —	5	50			10 " " smalkas fahls . . .	6	—		

No zensures atwehlehtis. Zelgawä, 14. Aprili 1869. Nr. 36.

Drukafhts pee J. W. Steffenhagen un depla.